

Г. Н. Доленко

Горючі корисні копалини

ГОРЮЧІ КОРИСНІ КОПАЛИНИ – природні сполуки, що мають здатність горіти і використовуються в народному господарстві як джерело теплової енергії. До Г. к. к. належать: [кам'яне вугілля](#), [буре вугілля](#), [торф](#), [горючі сланці](#), вуглисті сланці, [нафта](#) і [гази природні горючі](#). Доведено органічне, переважно рослинне походження торфу й вугілля. Питання про вихідний матеріал нафти і його перетворення є дискусійним; існують гіпотези органіч. та неорганіч. її походження. У зв'язку з недостат. даними для генетич. класифікації існує поділ Г. к. к. за фіз. ознаками: тверді – викопне вугілля, горючі сланці, торф; рідкі – нафта, конденсат; газоподібні – горючі гази.

Тер. України відзначається різноманітністю й знач. запасами Г. к. к., які є основою її паливно-енергетич. ресурсів і сировиною для розвитку окремих галузей хім. промисловості та металургії. Важливими складовими Г. к. к. є нафта й газ. Осн. поклади їх зосереджені у 2-х регіонах. Найбільша – [Дніпровсько-Донецька нафтогазоносна область](#). Тут виявлено понад 140 родовищ газу, нафти та конденсату. У *Передкарпатській нафтогазоносній області* виявлено бл. 70 родовищ. Це найбільш освоєна в Україні область нафто- й газодобування. Частина її родовищ уже вичерпана. Завдяки проведеним розвідув. роботам виділено нові області, перспективні на нафту й газ: Причорноморсько-Кримська (виявлено бл. 20 родовищ) і Волино-Поділ. (2 родовища).

Провідне місце у балансі Г. к. к. займає кам'яне вугілля. Пром. запаси кам'яного вугілля зосереджені у 2-х басейнах. Осн. з них – [Донецький кам'яновугільний басейн](#). У частині басейну, що міститься на території України, видобуток становить більш як 80 % заг. в басейні і майже 87 % від усього в Україні. Тут відомі усі осн. марки кам'яного вугілля. За запасами антрациту Донбас займав провідне місце в колиш. СРСР. [Львівсько-Волинський кам'яновугільний басейн](#), що має порівняно невеликі запаси, відіграє важливу роль у зміцненні палив. бази пд.-зх. частини України. Поклади бурого вугілля зосереджені у [Дніпровському буровугільному басейні](#), який забезпечує місц. енергет., пром. і побут. паливом центр. області. Буровугіл. поклади виявлено також у Придністров'ї, Передкарпатті й Закарпатті. Горючі сланці пром. значення розвідані в Бовтис. западині на межі Кіровоград. і Черкас. обл., невеликі поклади – у Хмельн. обл. До Г. к. к. відносять і менілітові сланці в Укр.

Карпатах. Геол. запаси їх становлять 500 млрд т. Торф зосереджений у пн. та зх. частинах України. Розвідані пром. запаси його на пл. бл. 800 тис. га становлять 2,5 млрд т. В цілому Україна добре забезпечена Г. к. к., що є важливою передумовою розвитку її паливно-енергетич. комплексу.

Рекомендована література

1. Бондарчук В. Г. Геологія родовищ корисних копалин України. К., 1966;
2. Доленко Г. Н. та ін. Нефтегазоносные провинции Украины. К., 1985;
3. Зоны нефтегазонакопления Украины. Москва, 1987.

Бібліографічний опис:

Горючі корисні копалини / Г. Н. Доленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-31561>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).